

In 't Vizier

Rudy Ligtenberg, eindredacteur Vizier

Geef alle Nederlanders een extra vrije dag - op voorwaarde dat zij die dag naar de stembus gaan. Johan Matze zit nog niet heel lang in Provinciale Staten van Zuid-Holland, maar komt nu al met een spraakmakend voorstel. Hij wil een soort Feestdag van de Democratie waarop alle verkiezingen in één keer worden gehouden.

Het plan is wellicht niet heel serieus, maar de achterliggende gedachte is dat zeker wel. Het kiesrecht is een te groot goed om achteloos mee om te springen, ook als het om de provincie en om de waterschappen gaat. Het werk in de provincie en in de waterschappen komt misschien niet zo spannend over, belangrijk is het wel. In dit nummer van Vizier leest u nog maar weer eens wat er op die terreinen zoal gebeurt en welke rol SGP en ChristenUnie daarin spelen. Zo wordt stemmen echt een feest...

De provincie participeert

Servaas Stoop, fractievoorzitter SGP&ChristenUnie

In overheidsland zijn participatie en communicatie belangrijke begrippen. Jaren geleden werd er zelfs een wens aan opgehangen: we zouden moeten ontwikkelen tot een participatiesamenleving.

Omdat de provincie Zuid-Holland op heel veel terreinen samenwerkt met andere overheden en maatschappelijke organisaties is het verstandig geweest om een eigen visie op participatie op te stellen. Tijdens de decembervergadering van Provinciale Staten is, met onze instemming, de notitie hierover vastgesteld. Ook is afgesproken dat over een jaar de resultaten van de visie worden besproken.

In de notitie staan vijf principes, op basis waarvan de provincie werkt:

1. De basishouding van de provincie bij het voorbereiden en realiseren van de opgaven is: samenwerken met betrokken partijen!
2. Of het nu om beleid of uitvoering gaat, de provincie benoemt voor zichzelf de passende rol(len) en de aansluitende vorm(en) van participatie. Om deze per situatie te bepalen wordt een participatiekompas gebruikt.
3. De provincie hecht waarde aan initiatieven uit de samenleving. Per initiatief bekijkt de provincie hoe ze zich tot een initiatief

verhoudt, op basis van een weging van de kenmerken van een initiatief. Het gaat dan om de volgende vragen: is het initiatief inhoudelijk goed en haalbaar, levert het een bijdrage aan provinciale opgaven, draagt het bij aan een maatschappelijk belang, wie zijn de betrokken partijen en is het kansrijk.

4. De 'architectuur' van de participatie wordt in een open en gelijkwaardig gesprek samen met deelnemers bepaald. Dat gebeurt in een plan van aanpak, waarin beschreven staat welke belangen, rollen, taken en verwachtingen er zijn. En wat inhoudelijk/financieel wel en niet ter discussie staat of mogelijk is.
5. De inzet van de provinciale medewerker en bestuurder richt zich op een gelijk speelveld voor alle deelnemers. Transparantie en begrijpelijkheid over het verloop, de informatie-delging en communicatie zijn hierbij van belang. Daarnaast moet ook vooraf duidelijkheid zijn over de weg naar besluitvorming. En, bij de besluitvorming moet inzicht zijn in de manier waarop met de inbreng van de deelnemers is omgegaan.

Participeren is leren. Zowel voor ambtenaren, bestuurders als volksvertegenwoordigers. Wij zijn benieuwd naar de resultaten.

Verkiezingen 20 maart 2019

"ChristenUnie Zuid-Holland DURFT"

Meer informatie over de kandidaten, het verkiezingsprogramma en de campagne vindt u op de website: www.zuidholland.christenunie.nl

Participatie

De provincie Zuid-Holland werkt op heel veel terreinen samen met andere overheden en maatschappelijke organisaties. Participeren is leren zegt Servaas Stoop.

PAGINA 1

Extra vrije dag

Is er een oplossing voor het "Lageverkiezingsopkomstprobleem"? Niet naar de stembus, betekent dat tevreden burgers? Lees erover in de column van Johan Matze.

PAGINA 3

Bijzonder afscheid

Henk van Dieren hield in zijn afscheidstoespraak een hartstochtelijk pleidooi over de vraag of een Statenlid er wel toe doet.

PAGINA 4

Waterschappen in de schijnwerpers

André van der Wende, waterschapsbestuurder SGP bij
Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

beeldbank.rws.nl, Rijkswaterstaat / Joop van Houdt

“Blijf de verbinding
zoeken, zowel in
het gebied als in de
samenleving”

Dat de waterschappen meer dan in het verleden in de schijnwerpers staan is niet verwonderlijk. In de ruimtelijke opgaven voor de komende jaren - mede voortkomend uit een veranderend klimaat, duurzaamheid en de energietransitie - zullen zij een grote rol spelen.

Uitdrukkelijk noemen wij daarbij de verwachte zeespiegelstijging en mogelijke langdurige perioden van droogte, waarbij de zoetwatervoorziening zeker gesteld moet worden. Allemaal zaken die raken aan de kerndoelen van een waterschap. Dat geldt voor alle waterschappen, maar zeker voor die zich in stedelijke gebieden bevinden, zoals het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK). Als het gaat om de versterking van dijken staat de Hollandse IJsseldijk, tussen Krimpen aan den IJssel en Gouda, als laatste op de uitvoeringslijst van ons waterschap. Het is de meest ingrijpende van de afgelopen 10 jaar. De uitvoeringsfase staat gepland voor de komende bestuursperiode, maar zal zeker ook nog in de daaropvolgende periode doorgaan. Nog een grote opgave is het veilig stellen van voldoende zoet water, waarbij HHSK erg afhankelijk is

van omliggende waterschappen en het Rijk. Als laagste gebied van alle waterschappen vraagt bodemdaling hier bijzondere aandacht en een forse inspanningsverplichting. Vooralsnog hebben we niet de illusie deze daling te kunnen stoppen, maar veel innovatieve ideeën worden onderzocht en uitgetest. Nog één wil ik noemen, los van al het dagelijkse werk dat bij de waterschappen wordt uitgevoerd, en dat is de waterzuivering. Het probleem met medicijnresten in het afvalwater, en andere moeilijk te verwijderen stoffen (zoals nitraat en gewasbeschermingsmiddelen) vraagt om een grondige aanpak. Ook worden er - bestuurlijk gezien - forse stappen gezet. Hans Oosters vertrekt als dijkgraaf en zal worden opgevolgd. Een nieuw bestuur D.V. eind maart: ongeveer de helft van het huidige Algemeen Bestuur wordt vernieuwd. Waterschapsverkiezingen op 20 maart. Van de huidige fractie in HHSK keren ondergetekende en John Vente, op eigen verzoek, niet terug. Maar er staan nieuwe SGP/ChristenUnie-kandidaten in de startblokken. Vanaf de zijlijn hebben zij zich al enigszins een beeld van het werk in het Waterschap kunnen vormen. Wij wensen ze veel wijsheid en Gods zegen toe.

Amendementen & moties in 2018

Flip Mak, fractiemedewerker (tot 31-12-2018)

Bij veel voorstellen van Gedeputeerde Staten worden amendementen ingediend. Een amendement is een voorstel waarmee de indiener aanpassing van het GS-voorstel wil. De SGP/ChristenUnie fractie heeft in 2018 negen amendementen ingediend en acht mede ondertekend.

Als initiatiefnemer ingediend en door de Staten aangenomen:

- Vervroegd beschikbaar stellen van geld i.v.m. weidevogelbeheer;
- Aanvullende vervolgstudies: Oeververbinding Gouwe, Effecten voor Hazerswoude dorp, Maatwerkoplossingen voor betrokken agrariërs in het plan Verlengde Bentwoudlaan N207;
- Afschaffing leges bij toegekende faunaschade;
- Een wijziging van financiële dekking voor de Risicoreservering Grevelingenmeer;
- Schrappen ruimtelijke reservering N208/N206;
- Correcte afhandeling motie voor Voedselbank;
- Dekking uitgaven voor Grevelingenmeer (verworpen);
- Werkwijze planbeoordeling en informatievoorziening.

Als medeondertekenaar ingediend:

- Strandhuisjes Kijkduin inpassen in provinciaal beleid (aangenomen);
- Schrappen Zoeterwoude Zwethof als woningbouwlocatie (aangenomen);
- Vliegende brigade Omgevingswet (ondersteuning gemeenten) (aangenomen);
- Vastleggen financiële middelen voor fiets- en langzaam verkeer (overgenomen);
- 5 mln. voor gezonde, veilige leefomgeving (verworpen);
- Subsidie voor Hortus Leiden (aangenomen);
- Toepassing mest met lager fosfaatgehalte (aangenomen);
- Participatie uitwerking Wippolderlaan (overgenomen).

Moties

Moties bevatten een opdracht aan Gedeputeerde Staten. De SGP/ChristenUnie heeft de volgende moties ingediend. De eerste twee op ons initiatief, de overige als mede-indiener.

- Uitvoering bestemmingsplan Zwethof Zoeterwoude volgens Provinciale Verordening Ruimte (door GS toegezegd);
- Positie Provinciale Staten in het omgevingsbeleid (door GS toegezegd);
- Het belang van vrijwilligers bij weidevogelbeleid (toegezegd/aangenomen);
- Onderzoek naar versterking provinciale rol gezonde leefomgeving (aangenomen);
- Aansluiten bij de statiegeldalliantie (aangenomen);
- Doorontwikkeling erfgoedlijnen (aangenomen);
- Onderzoek rekenkamer naar bedrijfsvoering van het warmtebedrijf (aangenomen).

Weinig nieuws in de begroting 2019

Servaas Stoop, fractievoorzitter SGP&ChristenUnie

De inhoud van de begroting 2019 kwam logisch voort uit de Kadernota van juni 2018. En ook omdat het de laatste begroting was van deze collegeperiode, bevatte zij weinig nieuws.

Hieronder volgen puntsgewijs een aantal van onze aandachtspunten uit de begrotingsbehandeling van november 2018:

1. Onze fractie heeft opnieuw bepleit om in de reserveportemonnee van de provincie geen nieuwe, aparte afsluitbare, vakjes op te nemen. Daarnaast hebben we voorgesteld om vernieuwend na te denken over nieuwe normen voor reserveringen.
2. Een tweede aandachtspunt was de uitvoerbaarheid van het personeelsbeleid. We waren positief over het feit dat er ongeveer 70 fte bijkomen. Daarvan moet iets minder dan twee derde worden ingezet op de voortzetting van

de structurele taken. En op het sterker maken van de uitvoeringskracht van de organisatie. We hebben de vinger gelegd bij het op peil houden van de kwaliteit en om daaraan geen concessies te doen.

3. We hebben gevraagd of bij de noodzakelijke energietransitie sneller tot resultaten kan worden gekomen door meer gebruik van oppervlakte aan dakvlakken bij gebouwen te maken.
4. We hebben aangedrongen op actie, om de impasse rond de uitvoering van Europese regelgeving over de verdeling van fosfaatrechten voor agrariërs te doorbreken.
5. We hebben aangedrongen op versnelling van maatregelen die de stijging van het aantal verkeersslachtoffers tegen gaan.
6. We hebben nogmaals aangedrongen op acties om er voor te zorgen dat overal in de provincie snel internet beschikbaar is.

Johan Matze
Statenlid SGP

Beeld: Cees van der Wal

Een extra vrije dag

De opkomst bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten in 2015 was 47,76 procent. De opkomst voor de Waterschapsverkiezingen in 2015 was 43,50 procent. De opkomst voor de Europese verkiezingen was 37,3 procent. Kijkend naar deze opkomstpercentages zouden we een variant kunnen maken op "Geen bericht is goed bericht", namelijk: "Niet naar de stembus betekent tevreden burgers". Maar ik vrees dat deze stelling zal leiden tot demonstrerende mensen in gele hesjes bij mij in de straat. O ja, dat vergeet ik bijna te noemen: bij de Provinciale-Statenverkiezing bepalen we indirect ook wie er in de Eerste Kamer komt. Dat is het hoogste Orgaan (ik schrijf het maar met een hoofdletter) dat een wetsvoorstel kan aannemen óf verwerpen.

Het is meer dan terecht dat iedereen zich zorgen maakt over de opkomst bij de verkiezingen in ons land. En terecht dat professoren van universiteiten hier wetenschappelijke studie van maken.

Maar gitarist Jimi Hendrix - u zou niet verwachten dat een SGP'er hem citeert - zei al: "Knowledge speaks, but wisdom listens" (kennis spreekt, maar wijsheid luistert). Na bijna 15 jaar volksvertegenwoordiger te zijn geweest en geluisterd te hebben, geef ik nu een oplossing voor het lageverkiezingsopkomstprobleem: Geef alle Nederlanders een extra vrije dag, op voorwaarde dat zij die dag naar de stembus gaan. En dan doe ik hierbij ook een advies naar alle overheden, van gemeenteraden tot het Europees Parlement en alles wat daar tussen zit: laat alle inwoners uit het Koninkrijk der Nederlanden op die ene vrije dag voor alle overheden hun stem uitbrengen. Een probleem los je niet op door aan het systeem waarin het probleem is ontstaan te sleutelen, maar door het gewoon een keer anders te doen.

Het zal waarschijnlijk niet geregeld zijn voor 20 maart aanstaande, maar laat die dag uw stem niet verloren gaan. U weet nu hoe verfrissend wij denken.

Bijzonder afscheid van een bijzonder Statenlid

Servaas Stoop, fractievoorzitter SGP&ChristenUnie

In de laatste vergadering van Provinciale Staten in 2018 moesten we afscheid nemen van ons fractielid Henk van Dieren.

Henk kon tijdens de vergadering nog eens benadrukken hoe belangrijk het is dat er zuiverheid is in de verantwoordelijkheden van Provinciale Staten (PS) ten opzichte van Gedeputeerde Staten (GS). Dat gebeurde bij bespreking van het stuk "Werkwijze planbeoordeling en voorstellen over informatievoorziening naar aanleiding van de locatie Zwethof (gemeente Zoeterwoude)". Nauwkeurig als hij op dit punt was, diende hij toch nog een wijzigingsvoorstel in om de afspraken te verduidelijken. Dit werd met ruime meerderheid aangenomen. Aan het eind van de vergadering was de afscheidsceremonie. Commissaris van de Koning, Jaap Smit, schetste de politieke loopbaan van Henk van Dieren. Hij roemde zijn dossierkennis en benoemde zijn belangrijkste politieke wapenfeiten:

- de aanbevelingen van de Commissie Van Dieren over betere informatievoorziening;
- het Kaderbesluit Groen, waarin de doelen en bijbehorende budgetten van het natuurbeleid zijn uitgewerkt;
- het doordenken van de gevolgen van de komst van de nieuwe Omgevingswet, door de Ondersteuningscommissie Omgevingsbeleid waarvan Henk voorzitter was;
- de Commissaris herinnerde eraan dat Henk vooral actief is geweest in de Statencommissies Ruimte en Leefomgeving en Duurzame Ontwikkeling.
- Hij sloot zijn lofreden af met de mededeling dat Henk voor zijn verdiensten als Statenlid benoemd is tot lid in de Orde van Oranje-Nassau.

Hierna hield Henk een laatste toespraak. Hij hield een hartstochtelijk pleidooi over de vraag of een Statenlid er wel toe doet, of hij toegevoegde waarde heeft.

Even voorstellen

Wie?

Marianne van der Kooij, 52 jaar. Ik ben geboren in Maassluis, opgegroeid in het oosten van het land, maar nu al 8 jaar woonachtig in het mooie Maasland. Ik ben getrouwd met Hugo, moeder van 2 kinderen en heb een prachtige kleinzoon.

Wat doe ik?

Sinds 1 januari 2019 ben ik de nieuwe fractiemedewerker van de Statenfractie SGP& ChristenUnie. Ik ben al betrokken bij de ChristenUnie als secretaris van de lokale afdeling. Verder zet ik mij al jaren in als ondersteuner op het snijvlak van administratie, automatisering en managementondersteuning.

Waar sta ik voor?

Ik krijg energie van mensen helpen. Behulpzaam zijn, respect tonen en het beste uit mensen halen. Dat is wat mij drijft zowel in mijn werk als privé. Ik leer graag

En illustreerde het positieve antwoord met concrete voorbeelden.

Beeld: Flip Mak

Henk onderstreepte dat hij zijn werk heeft gedaan met de Bijbel als de betrouwbare, objectieve bron van wijsheid. Daarnaast was Pa Pinkelman in de politiek van Godfried Bomans een inspiratiebron, omdat dit boekje politici behoedt voor hoogmoed. Evenzo verwees Henk naar In de schaduwen van morgen van de historicus Johan Huizinga. Hierin kwam de schrijver na een analyse van de tijdgeest tot de erkenning van de culturele kracht van het christendom. Antoine Bodar vatte in zijn Huizingalezing van 2017 deze gedachtegang als volgt samen: "We leven alsof God niet bestaat. Maar waarom zouden we niet leven alsof God wel bestaat?"

Henk sloot zijn laatste bijdrage af met het uitspreken van dankwoorden aan allen met wie hij had samengewerkt en besloot met de wens: "Het ga u allen goed".

Na afloop van de vergadering was er een receptie, waar velen Henk kwamen bedanken voor zijn bijdragen. Hierbij werd opnieuw duidelijk hoeveel waardering er geweest is voor zijn inzet.

nieuwe dingen, denk mee. Daarom ben ik ook heel blij en dankbaar dat ik nu de Statenfractie ondersteun als fractie-assistent. Heeft u een idee of suggestie? Ik hoor het graag!

Beëdigingen

Johan Matze werd in de vergadering van Provinciale Staten van 17 oktober 2018 beëdigd als Statenlid voor de fractie van SGP&ChristenUnie. Hij nam hiermee de opengevallen plaats in van Chris van der Velden. Matze heeft met zijn aantreden de portefeuilles Water, Milieu, Cultuur en Europa op zich genomen. In het dagelijks leven is Matze schoolleider van de School met de Bijbel in Nieuw-Beijerland. Verder was hij veertien jaar raadslid in de - op 31 december jl. opgeheven - gemeente Korendijk.

Op 19 december 2018 heeft Henk van Dieren afscheid genomen van de Provinciale Staten van Zuid-Holland. Omdat hij formeel Statenlid was tot en met 31 december kon in diezelfde vergadering zijn opvolger nog niet geïnstalleerd worden. De beëdiging van mr. C.P.W. (Peter) van den Berg (1974) heeft plaatsgehad op woensdag 30 januari.

Beeld: provincie Zuid-Holland

Peter is getrouwd met Eveline en ze hebben een pleegzoon van 9 jaar. Zijn Statenlidmaatschap gaat hij combineren met zijn werk als juridisch adviseur en facilitator voor de gemeenten Oudewater en Woerden. Hij was lokaal politiek actief van 2000 tot 2018 bij de PCW (Protestantse Combinatie Waddinxveen) te Waddinxveen. Eerst als duo-raadslid en vanaf 2006 als gemeenteraadslid. Bij zijn afscheid kreeg Peter een Koninklijke Onderscheiding en werd benoemd tot Lid in de Orde van Oranje Nassau. Peter publiceert regelmatig, onder andere schreef hij het Zakboek Raadsleden en het Zakboek Statenleden. Verder verschijnen er regelmatig blogs van hem.

Johan Matze en Peter van den Berg staan op respectievelijk nr. 3 en 4 van de SGP-kandidatenlijst voor de komende Statenverkiezingen.

Gast van de fractie

Klarie Oosterman-Feenstra, GR-lid ChristenUnie Maassluis

In de serie Gast van de fractie deze keer een interview met Klarie Oosterman-Feenstra. Naast de zorg voor haar gezin werkt Klarie als Quality Assurance Manager bij een internationaal handelshuis in vruchtgroenten. Haar politieke betrokkenheid begon bij de GPV in haar geboorteplaats Leeuwarden. Nu woont ze alweer 18 jaar in Maassluis en ook hier heeft ze de politieke draad weer opgepakt. Eerst als steunraadslid en nu, in een tweede periode, als raadslid voor de ChristenUnie. Samen met haar gezin is ze een weekend per maand logeerfamilie voor pleegzorg.

U was even te gast bij onze fractie. Welke indruk hebt u gekregen?

Ik vond het heel interessant om mee te maken. Veel onderwerpen zijn herkenbaar. Zoals bewoners die komen inspreken over een geluidswal of thema's die we lokaal ook bespreken vanuit de MRDH (Metropoolregio Rotterdam Den Haag).

Provinciale politiek is écht anders dan plaatselijke politiek...

Volgens mij zit het verschil vooral in de schaalgrootte. Lokaal spreken we bijvoorbeeld of we Maassluis zouden willen aansluiten op een warmtenet. In de provinciale politiek gaat de besluitvorming over het gehele warmtenet.

Hebben lokale politici steeds voldoende zicht op de provinciale regelgeving? Zo nee, hoe los je dat op?

Sommige lokale politici misschien, maar ik alvast niet. Raadslid zijn is een intensieve bijbaan. Ik ben iedere week blij als ik mijn kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende taken op een behoorlijke

Klarie Oosterman-Feenstra

manier heb kunnen vervullen. Vaak ontbreekt het aan tijd om goed zicht te houden op provinciale en landelijke ontwikkelingen. Oplossing? Ik sta open voor eenvoudige en praktische manieren om elkaar op de hoogte te houden.

Hebt u nog een tip voor de raadsleden, of voor de Statenfractie?

Voor raadsleden: Hoe druk je het ook hebt, probeer de ontwikkelingen in de Provincie te blijven volgen. Voor de Statenfractie: In de afgelopen jaren hebben we goede betrokkenheid mogen ervaren vanuit de Statenfractie. Ik hoop dat ook in de komende statenperiode de fractieleden contact houden met de lokale fracties, bijvoorbeeld door aanwezig te zijn bij de lokale ChristenUnie activiteiten.

Provinciale Statenverkiezingen

20 maart 2019

De TOP 5 ChristenUnie kandidaten voor de Statenverkiezingen:

1. Jacco Schonewille, Den Haag
2. Arjan Witte, Zevenhuizen
3. Djoeki van Woerden-Kerssen, Gouda
4. Ruud van Harten, Vlaardingingen
5. Charlotte Scholtens-de Vries, Gorinchem

Meer informatie over de kandidaten, het verkiezingsprogramma en de campagne vindt u op de website: www.zuidholland.christenunie.nl

Uitgave

SGP & ChristenUnie-Statenfractie en de provinciale verenigingen van de ChristenUnie en de SGP in Zuid-Holland. Verschijnt 3 keer per jaar in een oplage van ruim 14500 exemplaren.

Redactie

Rudy Ligtenberg, Marianne van der Kooij, Wim de Roos, Jacco Schonewille en Servaas Stoop

Vormgeving en productie

Drukkerij Holland bv, Alphen aan den Rijn

Contact met de fractie of de redactie

Telefoon: 070 - 441 7051
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
Email: fractie@zuid-holland.sgp-christenunie.nl

Adreswijzigingen

Bij verhuizing of opzegging graag een bericht naar het partijbureau:
Ledenadministratie ChristenUnie
Postbus 439
3800 AK AMERSFOORT
Email: ledenadministratie@christenunie.nl

Informatie

website: www.zuidholland.christenunie.nl

 twitter: @CU_ZH

Fotoverantwoording

Marianne van der Kooij
Stockbeelden

maart 2019

